

บทที่ 4

ความสัมพันธ์ระหว่างความหมายกับสัญลักษณ์ของคำลงท้าย

ในบทที่ 4 จะกล่าวถึงการศึกษาความหมาย และความสัมพันธ์ระหว่างความหมาย กับสัญลักษณ์ของคำลงท้ายทั้ง 75 คำ โดยจะกล่าวถึงเรื่องต่างๆ ตามลำดับ ดังนี้คือ

- หลักที่ใช้ในการศึกษาความหมายเชิงเจตคติ อารมณ์ และความรู้สึกนึกคิด (Attitudinal meanings)
- ความหมายเชิงเจตคติ อารมณ์ และความรู้สึกนึกคิด
- ความหมายร่วม (Core-meanings)
- ความสัมพันธ์ระหว่างความหมายร่วมกับสัญลักษณ์

4.1 หลักที่ใช้ในการศึกษาความหมายเชิงเจตคติ อารมณ์ และความรู้สึกนึกคิด ในการศึกษาความหมายเชิงเจตคติ อารมณ์ และความรู้สึกนึกคิดนั้น ผู้วิจัยพิจารณาความหมายของคำลงท้ายจากลักษณะ 3 ประการ ดังนี้

4.1.1 รูปประโยค ในการศึกษาคำลงท้ายนั้น ผู้วิจัยพบว่าคำลงท้ายไม่เคยปรากฏเดี่ยวๆ เลย ต้องปรากฏในข้อความ หรือปริบทเสมอ ดังนั้นความหมายของรูปประโยคจึงเข้ามาเกี่ยวข้อง ในการวิเคราะห์ความหมายของคำลงท้ายจึงจำเป็นต้องพิจารณารูปประโยคด้วย

การศึกษารูปประโยค เป็นการศึกษาทางวากยสัมพันธ์ รูปประโยค แบ่งออกได้เป็น 4 ชนิด ดังนี้

ก. ประโยคบอกเล่า

ข. ประโยคปฏิเสธ ซึ่งแบ่งออกเป็น

- ประโยคปฏิเสธ เป็นประโยคปฏิเสธข้อกล่าวหาหรือข้อเสนอ ดังนั้นประโยคปฏิเสธจะต้องมีข้อความ หรือถ้อยคำที่เป็นข้อกล่าวหาหรือข้อเสนอก่อนหน้าก่อน หรือละไว้ในฐานที่เข้าใจ เช่น "(เรียกฉันหรือ)" "ไม่ได้เรียกสักหน่อย" เป็นต้น

- ประโยคบอกความปฏิเสธ เป็นประโยคบอกข้อเท็จจริงที่มีความหมายปฏิเสธ ดังนั้นประโยคบอกความปฏิเสธ ไม่จำเป็นต้องมีข้อความหรือถ้อยคำใดๆ กล่าวนำมาก่อน ประโยคบอกความปฏิเสธสามารถใช้เป็นประโยคเริ่มได้เลย เช่น "วันนี้คุณพ่อไม่ได้ไปทำงาน" เป็นต้น

ค. ประโยคคำถาม แบ่งออกเป็น

- ประโยคคำถามให้ได้ข้อเท็จจริง เป็นคำถามที่มีคำบอกคำถามปรากฏอยู่ในประโยค เช่น คำบอกคำถาม "อะไร" "ที่ไหน" ตัวอย่างเช่น "สุดสัปดาห์นี้คุณจะทำอะไร" เป็นต้น

- ประโยคคำถามตรวจสอบข้อเท็จจริง เป็นคำถามที่ต้องการตรวจสอบข้อเท็จจริงโดยผู้พูดมีข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเรื่องที่ถามมาบ้างแล้ว ต้องการตรวจสอบสิ่งที่รู้มา ประโยคคำถามแบบตรวจสอบข้อเท็จจริงมีคำบอกคำถาม "หรือ" "ไหม" ตัวอย่างเช่น "เขาเลิกบุหรี่ได้แล้วหรือ" เป็นต้น

ง. ประโยคคำสั่ง แบ่งออกเป็น

- สั่งให้ทำ เช่น "กินเร็วๆ เข้า" เป็นต้น
 - สั่งไม่ให้ทำ หรือสั่งห้าม เช่น "ไม่ต้องมาถามนะ"
- "อย่าพูดไปเสียวนะ" เป็นต้น

4.1.2 สถานการณ์ การศึกษาคำลงท้ายโดยพิจารณาความหมายของรูปประโยคเพียงอย่างเดียวไม่เพียงพอ เนื่องจากบางครั้งผู้พูดกล่าวถ้อยคำโดยมีความตั้งใจในการแสดงความหมายไม่ตรงกับความหมายของรูปประโยค ทำให้เกิดวัจนกรรมอ้อม ทั้งนี้การพิจารณาวัจนกรรมอ้อม ต้องพิจารณาสถานการณ์ขณะที่พูด ผู้วิจัยจะพิจารณาสถานการณ์ในแง่ของความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดและผู้ฟัง ความจริงจังของเรื่องที่พูด ความรู้ความเข้าใจเบื้องต้นระหว่างผู้พูดและผู้ฟังเกี่ยวกับเรื่องที่กำลังพูด เป็นต้น

การพิจารณาสถานการณ์นี้ นอกจากจะช่วยให้เข้าใจวัจนกรรมอ้อมของผู้พูดแล้ว ยังช่วยอธิบายความแตกต่างระหว่างความหมายของคำลงท้ายในระบบปฐมภูมิ และระบบทุติยภูมิ ในกลุ่มความหมายรวมเดียวกันให้ชัดเจนยิ่งขึ้น ซึ่งความแตกต่างทางความหมายนี้ ก็มีความสอดคล้องกับระบบเสียงของคำลงท้ายในภาษาระยะของด้วย เช่น คำลงท้ายที่มีเสียงกลางตกในระบบปฐมภูมิที่แสดงความหมายในการยืนยันแสดงความเชื่อมั่น หรือต้องการยุติข้อโต้แย้งนั้น ถ้าปรากฏในถ้อยความที่บ่งบอกสถานการณ์ว่า เรื่องที่พูดเป็นที่รู้ๆ กันระหว่างผู้พูดและผู้ฟัง เป็นเรื่องซ้ำซากหรือเป็นการคาดการณ์อย่างใดอย่างหนึ่ง คำลงท้ายดังกล่าวจะแสดงด้วยเสียงกลาง-กลาง-ตก ในระบบทุติยภูมิ ดังตัวอย่าง

ก. da:n⁴ toŋ⁴ pai⁴ niamf:ʔ

เดิน ตรง ไป [เหนี่ยว]

ผู้พูดกล่าวโดยมีเจตนาชี้แจงยืนยัน เน้นการอธิบายความ เป็นสถานการณ์ที่ผู้ฟังไม่ทราบข้อเท็จจริง ผู้พูดต้องอธิบายชี้แจงให้ผู้ฟังเข้าใจ

ข. də:n⁴ tɔŋ⁴ pai⁴ niammf:ʔ

เดิน ตรง ไป [^เหนือย์]

(mai³ tɔ:ŋ³ li:aw¹ nai¹ lajmmr:o)

(ไม่ ต้อง เลี้ยว ไหน [^เหลย])

ผู้พูดกล่าวโดยมีเจตนาชี้แจงยืนยันเช่นกัน แต่ต่างกันที่สถานการณ์นี้เป็นการกล่าวซ้ำ โดยผู้ฟังไม่เข้าใจจึงถามซ้ำ ทำให้ผู้พูดต้องอธิบายซ้ำหลายครั้ง

จากตัวอย่างในประโยค ก. และประโยค ข. นี้ จะเห็นได้ว่าคำลงท้าย niəmf:ʔ และ niammf:ʔ เป็นคำลงท้ายที่แสดงเจตนาชี้แจงยืนยันเช่นเดียวกัน แต่เสียงของคำลงท้ายทั้งสองจะแตกต่างกัน ทั้งนี้เพราะการพูดประโยคทั้งสองอยู่ในสถานการณ์ที่แตกต่างกัน โดยในประโยค ก. เป็นการพูดในสถานการณ์ที่ผู้ฟังไม่ทราบข้อเท็จจริง แต่เมื่อได้รับคำอธิบายก็เข้าใจข้อเท็จจริง ส่วนในประโยค ข. เป็นการพูดในสถานการณ์ที่ผู้ฟังไม่เข้าใจ แล้วถามซ้ำ ทำให้ผู้พูดต้องอธิบายซ้ำอีก

4.1.3 วัจนกรรม กล่าวได้ว่าความหมายของรูปประโยคนั้น ส่วนหนึ่งได้มาจากความหมายขององค์ประกอบของรูปประโยค ได้แก่ ความหมายของคำรวมกับความหมายที่ได้จากโครงสร้างของประโยค อย่างไรก็ตามความหมายอีกส่วนหนึ่งของรูปประโยคเกิดจากปัจจัยต่างๆเกี่ยวกับผู้พูดผู้ฟัง อาทิเช่น การที่ผู้พูดมีความรู้ในเรื่องที่พูดอยู่เดิม ผู้ฟังมีความรู้ในเรื่องที่ได้ยินอยู่เดิม ผู้พูดมีความตั้งใจย้ำสิ่งที่ตนรู้ เป็นต้น

บางครั้งความหมายส่วนที่ 1 และ 2 ของประโยคก็คล้ายตามกัน เราเรียกว่า วัจนกรรมตรง และบางครั้งความหมายในส่วนที่ 1 และ 2 ไม่สอดคล้องกัน เราเรียกว่า วัจนกรรมอ้อม ดังนั้นวัจนกรรมจึงแบ่งเป็น 2 ประเภทใหญ่ๆ ได้แก่

ก. วัจนกรรมตรง หมายถึง ความหมายของคำรวมกับความหมายที่ได้จากโครงสร้างของประโยคสอดคล้องกับความหมายของรูปประโยคที่เกิดจากปัจจัยต่างๆเกี่ยวกับผู้พูดผู้ฟัง

รูปประโยค 4 ชนิดที่กล่าวถึงใน 4.1.1 นั้น แสดงวัจนกรรมตรงต่อไปนี้

ประโยคบอกเล่า แสดงวัจนกรรมตรงในการบอกให้ทราบ

ประโยคปฏิเสธ แสดงวัจนกรรมตรงในการบอกให้ทราบ

ประโยคคำถาม แสดงวัจนกรรมตรงในการถามให้ตอบ

ประโยคคำสั่ง แสดงวัจนกรรมตรงในการบอกให้ทำ

ข. วัจนกรรมอ้อม เมื่อความหมายของรูปประโยคไม่สอดคล้องกับรูปประโยค หรือองค์ประกอบของประโยค เราจะได้วัจนกรรมอ้อมในกรณีเช่นนี้ความหมายที่เกิดจากสถานการณ์ผู้พูดผู้ฟัง จะมีส่วนสำคัญในการตีความหมายของประโยค

วัจนกรรมอ้อม อาจเกิดในรูปประโยคต่างๆ ดังนี้

ประโยคบอกเล่า แทนที่จะเป็นการบอกให้ทราบ จะเป็นการเตือนการชี้แนะ การแนะนำ การตำหนิ การประชดประชัน เป็นต้น ดังตัวอย่าง

"บ้านนี้มีแต่คนใหญ่คนโตทั้งนั้น" ถ้อยความนี้มีรูปประโยคบอกเล่า แต่ผู้พูดกล่าวถ้อยความขณะที่มีการโต้แย้ง และผู้ฟังไม่ยอมลดละการโต้แย้งให้ผู้พูดเลย ผู้พูดจึงกล่าวถ้อยความนี้เพื่อแสดงการประชดประชัน

"ข้างของทั้งหมดแล้ว" ถ้อยความนี้มีรูปประโยคบอกเล่า แต่ผู้พูดกล่าวถ้อยความขณะที่ผู้ฟังกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งผู้พูดมีความไม่เห็นด้วย และไม่พอใจ จึงกล่าวถ้อยความแสดงการตำหนิ เป็นต้น

ประโยคปฏิเสธ แสดงวัจนกรรมอ้อมเช่นเดียวกับประโยคบอกเล่า ดังตัวอย่าง

"งานการไม่ต้องได้ทำกันละ" เป็นประโยคปฏิเสธ แต่ผู้พูดกล่าวถ้อยความขณะที่ผู้ฟังมัวแต่คุยโทรศัพท์ไม่สนใจงานที่ค้างคั่งอยู่ ผู้พูดจึงกล่าวถ้อยความนี้เพื่อแสดงการตำหนิ

"เขาเป็นคนไม่น่าคบ" เป็นประโยคปฏิเสธ ผู้พูดกล่าวในขณะที่ผู้ฟังขอความเห็นและการตัดสินใจจากผู้พูด และผู้พูดกล่าวขึ้นเป็นการแนะนำ หรือชี้แนะ เป็นต้น

ประโยคคำถาม แสดงวัจนกรรมอ้อมได้หลายอย่าง เช่น การเตือน การชี้แนะ การบอกให้ทำ การตำหนิ ประชด เย้ยหยัน คัดพ้อ เป็นต้น ดังตัวอย่าง

"ข้าวปลายังไม่หุงหาอีกเธอ" เป็นประโยคคำถาม แต่ผู้พูดกล่าวด้วยความเพราะคาดหวังว่าผู้ฟังควรทำหน้าที่เสร็จเรียบร้อยแล้ว แต่ผู้ฟังไม่ได้ทำตามที่ต้องการ จึงถามแสดงการตำหนิ

"รดน้ำต้นไม้หรือยัง" เป็นประโยคคำถาม ที่ผู้พูดกล่าวด้วยความเพราะผู้ฟังไม่ทำหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายตามกำหนดเวลา แต่ผู้พูดไม่ต้องการหักหาญน้ำใจ จึงบอกให้ทำ หรือเตือนให้ทำด้วยประโยคคำถาม

ประโยคคำสั่ง แทนที่จะเป็นการบอกให้ทำ แต่สามารถแสดงวัจนกรรมอ้อมในการปลอบ การทำทนาย การตำหนิ การประชด การคัดพ้อ เป็นต้น ดังตัวอย่าง

"ลืมทุกอย่างให้หมดสิ้นเถอะ" ผู้พูดพูดปลอบผู้ฟัง เพราะสถานการณ์ขณะนั้นผู้ฟังท้อแท้ต้องการกำลังใจ

"หย่ากันสิ" ผู้พูดทำทนายผู้ฟัง เพราะทราบว่าผู้ฟังไม่กล้าทำตามที่ทำทนายแน่ๆ และผู้พูดอยู่ในฐานะได้เปรียบกว่า

4.2 ความหมายเชิงเจตคติ อารมณ์ และความรู้สึกนึกคิด ผู้วิจัยได้พิจารณาความหมายของคำลงท้ายทั้ง 75 คำ พบว่าคำลงท้ายในภาษาระยองที่ศึกษานั้นแสดงความหมายเชิงเจตคติ อารมณ์ และความรู้สึกนึกคิดต่างกันตามที่ปรากฏข้างล่างนี้ (ความหมายต่างๆนี้ ผู้วิจัยได้นำมาศึกษาวิเคราะห์ตามหลัก 3 ประการตามที่ได้ให้ไว้ในข้อ 4.1)

4.2.1 ชี้แจงยืนยัน เป็นความหมายที่บอกความเชื่อมั่นของผู้พูด ในกรณีที่ผู้พูดมีข้อเท็จจริง หรือมีความเชื่อเดิมอยู่ก่อน คำลงท้ายที่แสดงความหมายในการชี้แจงยืนยันนี้ปรากฏในรูปประโยคบอกเล่า ปฏิเสธ แสดงวัจนกรรมตรงในการบอกให้ทราบ ในสถานการณ์ที่บ่งบอกว่าผู้พูดมีข้อเท็จจริง หรือมีความเชื่อเดิมอยู่ก่อน หรือมีความรู้ความเข้าใจร่วมกันกับผู้ฟังในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ซึ่งเป็นเรื่องที่กำลังพูดถึง คำลงท้ายที่แสดงความหมายในการชี้แจงยืนยันได้แก่ mahf.0 mahf:0 maḡhf.0 nimf.ʔ nɛmf.ʔ namf.ʔ niamf.ʔ niamf:ʔ niammf:ʔ ḡamf.ʔ ḡamf:0 ḡiahf.ʔ hɨmf.ʔ simf.ʔ wajhf.0 wajhf:0

4.2.2 บอกกล่าว เป็นการบอกให้ทราบ ความหมายในการบอกกล่าวนี้แบ่งเป็น 3 ลักษณะ ดังนี้

4.2.2.1 บอกกล่าว หรือบอกให้ทราบ คำลงท้ายแสดงการบอกกล่าวนี้ปรากฏในรูปประโยคบอกเล่า หรือปฏิเสธ แสดงวัจนกรรมตรงในการบอกให้ทราบหรือแสดงวัจนกรรมอ้อม แสดงการล้อเล่น ไม่จริงจัง ในสถานการณ์ที่ผู้พูดมีข้อเท็จจริงอยู่ และต้องการบอกกล่าวให้ผู้ฟังทราบ มี 11 คำ ได้แก่ maḡhf.0 nimf.ʔ namf.ʔ niamf.ʔ niamf:ʔ ḡamf.ʔ ḡamf:0 simf.ʔ hɨmf.ʔ wamf.ʔ ʔamf.ʔ และแสดงวัจนกรรมอ้อมในความหมายแสดงการล้อเล่น ไม่จริงจัง ในสถานการณ์ที่ผู้พูดและผู้ฟังคุ้นเคยกันดี ผู้พูดต้องการล้อเล่น คำลงท้ายที่แสดงวัจนกรรมอ้อมดังกล่าว มี 1 คำ คือ wajhf:0

4.2.2.2 เรียกความสนใจ เป็นการบอกกล่าวเพื่อเรียกความสนใจ คำลงท้ายแสดงการเรียกความสนใจนี้ปรากฏในรูปประโยคบอกเล่าแสดงวัจนกรรมตรงในการบอกให้ทราบ ในสถานการณ์ที่ผู้พูดมีข้อเท็จจริงใหม่ๆ ซึ่งผู้พูดทราบว่าผู้ฟังหรือบุคคลอื่นๆ ยังไม่ทราบ ต้องการเรียกความสนใจด้วยการเล่าข้อเท็จจริงดังกล่าว คำลงท้ายแสดงการเรียกความสนใจ มี 2 คำ คือ mah.0 mah:0

4.2.2.3 กล่าวถึงสิ่งที่รู้จักน้อย เป็นการบอกกล่าวข้อเท็จจริงที่เป็นสิ่งที่รู้จักน้อยทั่วไป เป็นสัจธรรม คำลงท้ายกลุ่มนี้ปรากฏในรูปประโยคบอกเล่าหรือประโยคปฏิเสธ แสดงวัจนกรรมตรงในการบอกให้ทราบ ในสถานการณ์ที่ผู้พูดพูดถึงสิ่งที่เป็นที่รู้จักน้อย เป็นที่ยอมรับ หรือเป็นสัจธรรม มี 4 คำ ได้แก่ $\eta\epsilon m: ?$ $l\epsilon m. ?$ $p\alpha m. ?$ $p\omega m. ?$ นอกจากนั้นแล้วยังมีคำลงท้ายในกลุ่มนี้ปรากฏในรูปประโยคคำถาม แต่แสดงวัจนกรรมอ้อมในการดำเนินถึงสิ่งที่เป็นที่รู้จักน้อย คำลงท้ายแสดงการกล่าวถึงสิ่งที่รู้จักน้อยนี้มี 1 คำ คือ $l\alpha m. ?$

4.2.3 บอกให้ทำ แบ่งเป็น 2 ลักษณะดังนี้

4.2.3.1 บอกให้ทำ คำลงท้ายแสดงการบอกให้ทำนี้ ปรากฏในรูปประโยคคำสั่ง แสดงวัจนกรรมตรงในการบอกให้ทำ มี 6 คำ ได้แก่ $ni\alpha m m f: ?$ $s i m f. ?$ $h i m f. ?$ $h e h. ?$ $w\alpha j h f. \alpha$ $w\alpha j h f: \alpha$ และมีคำลงท้ายที่ปรากฏในรูปประโยคคำถามแสดงวัจนกรรมอ้อมในการบอกให้ทำ ในสถานการณ์ที่ผู้พูดต้องการให้ผู้ฟังทำ และเชื่อว่าถ้าไม่บอกผู้ฟังจะไม่ทำ คำลงท้ายที่กล่าวนี้ มี 1 คำ คือ $l\alpha h f: ?$

4.2.3.2 เสนอความเห็นแนะนำ ชี้แนะ คำลงท้ายที่แสดงความหมายในการแสดงความคิดเห็นเสนอแนะ หรือชี้แนะ เนื่องจากปรากฏในรูปประโยคคำสั่งจึงจัดว่าเป็นวัจนกรรมอ้อมในการแนะนำ ชี้แนะ ในสถานการณ์ที่ผู้พูดมีข้อคิดเห็นแนะนำ แต่ไม่บังคับให้เชื่อ ทั้งทำให้ผู้ฟังรับไปพิจารณาตัดสินใจเอง คำลงท้ายดังกล่าวมีคำเดียว คือ $s i h. ?$

4.2.4 ขอความเห็น แบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือ

4.2.4.1 ขอความเห็นใจ เป็นการชี้แจงขอความเห็นใจจากผู้ฟัง คำลงท้ายที่แสดงความหมายในการขอความเห็นปรากฏในรูปประโยคบอกเล่าหรือปฏิเสธ แสดงวัจนกรรมตรงในการบอกให้ทราบ แต่แสดงในสถานการณ์ที่แสดงให้ทราบว่าผู้พูดต้องการชี้แจงให้ผู้ฟังเข้าใจและเห็นใจคน คำลงท้ายดังกล่าว มี 2 คำ คือ $h i h. ?$ $h e h. ?$

4.2.4.2 ขอความเห็นพ้อง เป็นการเสนอความคิดเห็น ในลักษณะขอความเห็นพ้องจากผู้ฟัง คำลงท้ายแสดงการขอความเห็นพ้องนี้ ถ้าปรากฏในรูปประโยคบอกเล่าหรือปฏิเสธ ก็จัดเป็นวัจนกรรมอ้อมถ้าปรากฏในรูปประโยคคำถาม ก็จัดเป็นวัจนกรรมตรง สถานการณ์ของความหมายเช่นนี้ ได้แก่สถานการณ์ที่ผู้พูดมีความเชื่อในข้อเท็จจริง และเชื่อว่าผู้ฟังก็มีความเชื่อเช่นเดียวกับตน จึงต้องการความเห็นพ้องจากผู้ฟัง เพื่อสนับสนุนความคิดของตน มี 8 คำ ดังนี้

กรณีที่เป็นวัจนกรรมตรงมีคำลงท้ายแสดงการถามขอความเห็นพ้องเพียงคำเดียว คือ wah.ʔ นอกนั้นเป็นวัจนกรรมอ้อมอีก 7 คำ ได้แก่ thəh.ʔ nih.ʔ neh.ʔ neh.ʔ nəh.ʔ nəh.ʔ nəh.o

4.2.5 คะยันคะยอ คำลงท้ายแสดงความหมายในการคะยันคะยอปรากฏในรูปประโยคคำสั่ง แสดงวัจนกรรมตรงในการบอกให้ทำ ในสถานการณ์ที่ผู้พูดมีความยินดี หรือจำเป็น ให้ผู้ฟังทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง คำลงท้ายเหล่านี้ มี 3 คำ ได้แก่ neh.o iuh.ʔ sih.ʔ

4.2.6 ถาม คำลงท้ายแสดงความหมายในการถามนี้มี 2 ลักษณะคือ

4.2.6.1 การถามให้ได้ข้อเท็จจริง เป็นคำถามที่ต้องการคำตอบ คำลงท้ายแสดงคำถามให้ได้ข้อเท็จจริงนี้ปรากฏในรูปประโยคคำถาม แสดงวัจนกรรมตรงในการถามให้ตอบ ในสถานการณ์ที่ผู้พูดไม่มีความรู้เกี่ยวกับเรื่องที่ถาม แต่อาจมีความคิดเห็น หรือความเชื่อส่วนตัวหรือไม่ก็ได้ ผู้พูดต้องการความเห็นหรือข้อเท็จจริงจากผู้ฟัง คำลงท้ายเหล่านี้ มี 7 คำ ได้แก่ pawh.o mah.o mah.o iɛh.o sih.ʔ hih.ʔ hɛh.ʔ

4.2.6.2 การถามเพื่อขอคำยืนยัน หรือ ตรวจสอบข้อเท็จจริง เป็นความหมายที่ผู้พูดต้องการคำยืนยันจากผู้ฟัง คำลงท้ายที่แสดงความหมายในการถามเพื่อขอคำยืนยันนี้ปรากฏในรูปประโยคคำถาม แสดงวัจนกรรมตรงในการถามเพื่อขอคำยืนยันหรือตรวจสอบข้อเท็จจริง ในสถานการณ์ที่ผู้พูดมีข้อเท็จจริงอยู่ก่อนแล้ว หรือมีความเชื่อ

เดิมมาก่อนแล้วในเรื่องที่ถาม แต่ต้องการคำยืนยันจากผู้ฟัง คำลงท้ายเหล่านี้ มี 6 คำ ได้แก่ pawhf.0 tchamf.? mahf.0 nihf.? lamf.? pamf.?

4.2.7 ขัดแย้ง ความหมายขัดแย้งแบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือ

4.2.7.1 แสดงความรู้สึกเสียใจ คำลงท้ายแสดงความหมายแบบนี้ปรากฏในรูปประโยคบอกเล่า จัดเป็นวัจนกรรมตรงแบบบอกให้ทราบ ในสถานการณ์ที่ผู้พูดรู้สึกเสียใจไม่ยากให้เป็นไปตามที่เกิดขึ้น คำลงท้ายดังกล่าว มี 2 คำ ได้แก่ duhr.? hajhr:0

4.2.7.2 แสดงความรู้สึกขัดแย้ง คำลงท้ายแสดงความรู้สึกขัดแย้ง ปรากฏในรูปประโยคบอกเล่าหรือปฏิเสธ แสดงวัจนกรรมตรงในการถามให้ตอบ และปรากฏในรูปประโยคคำสั่งแสดงวัจนกรรมตรงในการบอกให้ทำหรือบอกห้าม ในสถานการณ์ที่ผู้พูดแสดงออกให้ผู้ฟังทราบว่าความรู้สึกขัดแย้ง อาจมีการโต้เถียงกัน คำลงท้ายแสดงความรู้สึกขัดแย้ง มี 7 คำ ได้แก่ pahrf.? duhr.? niamrf.? lajmmr:0 semrf.? hajhr:0 hiahrf.?

4.2.8 ประหลาดใจ คำลงท้ายแสดงความประหลาดใจปรากฏในรูปประโยคบอกเล่า จัดอยู่ในวัจนกรรมตรงในการบอกให้ทราบ ได้แก่คำลงท้าย 3 คำ คือ thah.? heh.? lah.? แต่ถ้าปรากฏในรูปประโยคคำถาม จะแสดงวัจนกรรมอ้อมแสดงการรำพึงแสดงความประหลาดใจ ในสถานการณ์ที่ผู้พูดไม่คาดฝัน หรือไม่เชื่อในข้อเท็จจริงที่ทราบมา ส่วนใหญ่เป็นข้อเท็จจริงใหม่ๆที่ผู้พูดเพิ่งทราบ คำลงท้ายกลุ่มนี้มีเพียงคำเดียว ได้แก่คำลงท้าย wah.?

4.2.9 กังวลใจ คำลงท้ายที่แสดงความหมายในการแสดงความกังวล ปรากฏในรูปประโยคคำสั่ง แสดงวัจนกรรมอ้อมในการเตือน ในสถานการณ์ซึ่งผู้พูดมีความกังวลมากเกี่ยวกับสถานการณ์ข้างหน้า และเตือนให้ผู้ฟังระวัง คำลงท้ายแสดงความกังวล มี 1 คำ ได้แก่ nah:0

4.2.10 คาดการณ์ คาดคะเน หรือแสดงการรู้เท่าทันความคิด คำลงท้ายแสดงความหมายดังกล่าว ปรากฏในรูปประโยคบอกเล่า ปฏิเสธ แสดง วรรณกรรมตรงบอกให้ทราบ คำลงท้ายที่แสดงการคาดการณ์ คาดคะเน หรือแสดงการรู้เท่าทันความคิดนี้ มีจำนวนทั้งสิ้น 14 คำ ที่ปรากฏในรูปประโยคบอกเล่า หรือปฏิเสธ เป็นวรรณกรรมตรง มี 11 คำ ได้แก่ $m\alpha\eta m.o$ $n\epsilon m.?$ $n\alpha m.o$ $n\alpha m:o$ $\eta\epsilon m:?$ $\iota\omega m.?$ $\iota\omega m:?$ $\iota\omega k m.?$ $\iota\omega k m:?$ $h\alpha k m.?$ $h\alpha k m:?$ นอกจากนี้ยังมีคำลงท้ายแสดงความหมายดังกล่าว ปรากฏในรูปประโยคคำถามแสดง วรรณกรรมตรงในการถามถึงสิ่งที่รู้ๆกันอยู่ เป็นการถามเพื่อตรวจสอบข้อเท็จจริง เพราะผู้พูด มีข้อเท็จจริงอยู่ก่อนแล้ว คำลงท้ายกลุ่มนี้ที่ปรากฏในรูปประโยคคำถาม มี 3 คำ ได้แก่ $\iota\omega m.o$ $\iota\omega m.?$ $?\omega m.?$

4.2.11 ประชดประชัน เป็นการใช้วรรณกรรมอ้อมเพื่อแสดงเจตคติ อารมณ์ และความรู้สึกนึกคิดของผู้พูด แบ่งเป็น 3 ลักษณะดังนี้

4.2.11.1 ประชดประชันแสดงการเยาะเย้ย คำลงท้ายแสดง การเยาะเย้ย ปรากฏในรูปประโยคคำถาม หรือคำสั่ง ดังนั้นจึงจัดเป็นวรรณกรรมอ้อม พบใน สถานการณ์ที่ผู้พูดมีโอกาสคิดว่าผู้ฟังและอยู่ในฐานะที่เหนือกว่า และผู้พูดไม่พอใจการ กระทำของผู้ฟัง คำลงท้ายแสดงการประชดประชัน เยาะเย้ย มี 3 คำ ได้แก่ $ni\alpha m m f:?$ $\iota\alpha h f:?$ $\iota\alpha m f.?$

4.2.11.2 ประชดประชันแสดงความไม่เชื่อ หรือไม่เห็นด้วย ไม่พอใจ คำลงท้ายที่แสดงความหมายดังกล่าว ปรากฏในรูปประโยคต่างๆกัน ทุกรูปประ โยคที่ปรากฏเป็นวรรณกรรมอ้อม บอกการประชดประชันแสดงความไม่เชื่อ หรือไม่เห็นด้วย ไม่พอใจในสถานการณ์ที่ผู้พูดมีความไม่เชื่อ ไม่เห็นด้วย หรือไม่พอใจเกี่ยวกับข้อเท็จจริงที่กำ ลังพูดอยู่ คำลงท้ายประเภทนี้มีทั้งหมด 6 คำ ได้แก่ $n\epsilon h.?$ $n\epsilon h:?$ $n\alpha h.?$ $\iota\alpha h.?$ ปรากฏในรูปประโยคบอกเล่าหรือปฏิเสธ $\iota\dot{\alpha} h.?$ ปรากฏในรูปประโยคคำถาม และ $n\alpha h:o$ ปรากฏในรูปประโยคคำสั่ง

4.2.11.3 ประชดประชันทำท่ายแสดงความรู้สึกขัดแย้ง คำลงท่ายแสดงการประชดประชันแสดงความรู้สึกขัดแย้ง ปรากฏในรูปประโยคบอกเล่า หรือปฏิเสธ มี 2 คำ ได้แก่คำลงท่าย *niammr:ʔ* *ɔjmmr:o* นอกจากนี้ยังปรากฏในรูปประโยคคำสั่ง จึงเป็นวัจนกรรมอ้อม จะปรากฏในสถานการณ์ที่ผู้พูดและผู้ฟังมีความรู้ร่วมกันว่าผู้พูดรู้สึกขัดแย้ง และต้องการประชด คำลงท่ายกลุ่มนี้ มี 2 คำ ได้แก่ *sihrf:ʔ* *siahrf:ʔ*

4.2.12 ตัดพ้อต่อว่า เป็นการแสดงเจตคติในการแสดงความรู้สึกไม่เห็นด้วย ไม่พอใจ มี 2 ลักษณะ ดังนี้

4.2.12.1 ตัดพ้อต่อว่า แสดงความรู้สึกไม่เห็นด้วย ไม่พอใจ คำลงท่ายแสดงความหมายดังกล่าวจะปรากฏในรูปประโยคคำถาม หรือคำสั่ง จึงอยู่ในลักษณะวัจนกรรมอ้อม จะปรากฏในสถานการณ์ที่ผู้พูดไม่เห็นด้วย และไม่พอใจที่ผู้ฟังยังคงกระทำต่างๆ ที่เข้าใจความรู้สึกของตนดี คำลงท่ายแสดงความหมายตัดพ้อต่อว่านี้ มี 2 คำ ได้แก่ *hih:ʔ* *neh:ʔ*

4.2.12.2 ตัดพ้อต่อว่า แสดงความรู้สึกขอนความขัดแย้ง ปรากฏในรูปประโยคปฏิเสธ จึงเป็นการแสดงวัจนกรรมอ้อม จะปรากฏในสถานการณ์ที่ผู้พูดมีความต้องการอย่างหนึ่ง และผู้ฟังทราบดี แต่ผู้ฟังทำผิดจากความต้องการของผู้พูด ผู้พูดจึงตัดพ้อแสดงความรู้สึกขัดแย้ง คำลงท่ายกลุ่มนี้ มี 2 คำ ได้แก่ *hajhr:o* *ɔjmmr:o*

4.3 ความสัมพันธ์ระหว่างความหมายร่วม กับสัทลักษณะของคำลงท่าย ในภาษาไทย ลักษณะทางเสียงของคำลงท่าย นอกจากจะเป็นส่วนสำคัญส่วนหนึ่งที่แสดงทำนองเสียงแล้ว ยังเป็นส่วนที่แสดงความหมายทางไวยากรณ์ (Grammatical meanings) และความหมายเชิงเจตคติ อารมณ์ และความรู้สึกนึกคิด (Attitudinal meanings) ของผู้พูดอีกด้วย (Henderson : 1949, 43-50; Chuenkongchoo : 1956, 23) ในตอนนี้ผู้วิจัยจะได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความหมายเชิงเจตคติ อารมณ์ และความรู้สึกนึกคิดกับสัทลักษณะของคำลงท่าย และจะจัดกลุ่มความหมายที่ได้แสดงไว้ในข้อ 4.2 โดยอาศัย

ข้อเสนอเรื่องสากลลักษณะของทำนองเสียง¹ ซึ่งสุคาพร ลักษณะียนาวิน (1983 : 175-179) เสนอไว้ เป็นแนวในการจัดกลุ่ม ดังต่อไปนี้

4.3.1 สากลลักษณะของทำนองเสียง (Intonation universals) แบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม ดังนี้

ก. สากลลักษณะของทำนองเสียงตก แสดงความหมายร่วมในการแสดงการสิ้นสุดความได้แก่ความหมายของการเล่าความ การยอมรับ การยืนยัน การแสดงความเชื่อมั่น เป็นต้น

ข. สากลลักษณะของทำนองเสียงขึ้นแสดงความหมายในการแสดงการไม่จบความ ได้แก่ความหมายของการถาม การพูดประโยคที่ไม่จบความ การแสดงความไม่เห็นด้วย การแสดงความไม่เชื่อ การแสดงความประหลาดใจ เป็นต้น

นอกจากสากลลักษณะของทำนองเสียงทั้ง 2 ลักษณะแล้วยังมีทำนองเสียงที่น่าสนใจอีก 2 ลักษณะคือ

ค. ทำนองเสียงผสมระหว่างขึ้นและตก ได้แก่ทำนองเสียงขึ้น-ตก หรือทำนองเสียงตก-ขึ้น แสดงความหมายในการสื่อความขัดแย้งในใจผู้พูดเกี่ยวกับเรื่องที่พูด

¹ สากลลักษณะของทำนองเสียง (Intonation universals) นี้มีผู้ศึกษาไว้หลายคน (Malecot : 1974, 1511-1513 ; Bolinger : 1978, 87-105 ; Cruttenden : 1981, 77-91) โดยแบ่งเป็น 2 กลุ่มใหญ่ ๆ คือ สากลลักษณะของทำนองเสียงตก และทำนองเสียงขึ้น (Universal falls and rises)

ง. ทำนองเสียงคงระดับ ได้แก่ลักษณะเสียงสูง-ต่ำ พิสัยเสียงแคบ ที่ปรากฏร่วมกับความยาวของพยางค์¹ ลักษณะทำนองเสียงดังกล่าวนี้เป็นที่ยอมรับกันทั่วไปในการเรียกขานบ่งบอกระยะทางไกล การท่องจำ การสวดมนต์ และอื่นๆ หากใช้ในถ้อยคำปกติ เช่น การสนทนาทั่วไป การบรรยาย จะบ่งบอกถึงความหมายในแง่ของความสามารถในการคาดการณ์ล่วงหน้า (Predictability) แสดงความรู้สึกเบื่อหน่าย การพูดถึงสิ่งที่รู้ๆ กันอยู่ หรือการเตือน เป็นต้น

4.3.2 ความหมายร่วมของคำลงท้ายในภาษาระยะของ ผลการศึกษาความหมายเชิงเจตคติ อารมณ์ และความรู้สึกนึกคิด ในหัวข้อ 4.2 นั้น ผู้วิจัยสามารถจัดกลุ่มความหมายร่วมของคำลงท้ายภาษาระยะของได้เป็น 4 กลุ่ม ดังนี้

ก. ความหมายร่วมแสดงการสิ้นสุดความ (Finality) ได้แก่คำลงท้ายที่แสดงความหมายในการชี้แจงยืนยัน (4.2.1) การบอกกล่าว (4.2.2.1) การบอกให้ทำ (4.2.3.1) การถามเพื่อขอคำยืนยัน (4.2.6.2) การประชดประชันแสดงการเยาะเย้ย (4.2.11.1)

ข. ความหมายร่วมแสดงการไม่จบความ (Non-finality) ได้แก่คำลงท้ายที่แสดงความหมายในการเรียกความสนใจ (4.2.2.2) การเสนอความคิดเห็นแนะนำ (4.2.3.2) การขอความเห็นใจ หรือ ความเห็นพ้อง (4.2.4) การขอร้องคะยั้นคะยอ (4.2.5) การถามให้ได้ข้อเท็จจริง (4.2.6.1) การแสดงความประหลาดใจ (4.2.8) การแสดงความกังวล (4.2.9) การประชดประชันแสดงความไม่เชื่อ หรือไม่เห็นด้วย (4.2.11.2) การตัดพ้อต่อว่าแสดงความรู้สึกไม่เห็นด้วย ไม่พอใจ (4.2.12.1)

¹ ทำนองเสียงคงระดับพิสัยแคบ ที่บ่งบอกความหมายในการแสดงความเบื่อหน่าย การพูดถึงสิ่งที่รู้ๆ อยู่ หรือการเตือนนี้ นอกจากสุตาพรจะได้ศึกษาไว้แล้วนั้น ยังได้มีนักภาษาศาสตร์คนอื่นๆ ได้ศึกษาไว้ในทำนองเดียวกันนี้ เช่น Ladd (1978 : 517-540)

ค. ความหมายร่วมแสดงการสื่อความขัดแย้ง

(Contradiction) ได้แก่คำลงท้ายที่แสดงความหมายในการแสดงความรู้สึกเสียดย การแสดงความรู้สึกขัดแย้ง (4.2.7) การประชดประชันแสดงความรู้สึกขัดแย้ง (4.2.11.3) การคัดพ้อต่อว่าแสดงความรู้สึกชอนความขัดแย้ง (4.2.12.2)

ง. ความหมายร่วมแสดงความสามารถในการคาดการณ์

ล่วงหน้า (Predictability) ได้แก่คำลงท้ายที่แสดงความหมายในการกล่าวถึงข้อเท็จจริงที่เป็นที่รู้กันอยู่ หรือเป็นสังขรรณ (4.2.2.3) และการคาดการณ์ คาดคะเน หรือแสดงการรู้เท่าทันความคิด (4.2.10).

4.3.3 ความสัมพันธ์ระหว่างความหมายร่วมกับสัญลักษณ์ของคำ

ลงท้าย ต่อไปนี้ผู้วิจัยจะได้พิจารณาคำลงท้ายที่อยู่กลุ่มความหมาย 4 กลุ่มนี้ ในแง่ของสัญลักษณ์ ทั้งนี้เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความหมายกับสัญลักษณ์ โดยพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างความหมายกับสัญลักษณ์ 3 ประการทีละตอน ดังนี้

ความสัมพันธ์ระหว่างความหมาย กับ ลักษณะเสียงสูง-ต่ำ
(4.3.3.1)

ความสัมพันธ์ระหว่างความหมาย กับ ความสั้น-ยาว
ของพยางค์ (4.3.3.2)

ความสัมพันธ์ระหว่างความหมาย กับ การปิด-เปิดเส้นเสียง
ตอนท้ายพยางค์ (4.3.3.3)

4.3.3.1 ความสัมพันธ์ระหว่างความหมาย กับ ลักษณะเสียงสูง-ต่ำ คำลงท้ายในภาษาระยองของทั้ง 4 กลุ่มความหมายร่วมดังกล่าวแล้วนั้น มีความสัมพันธ์กับลักษณะเสียงสูง-ต่ำ ดังนี้

ก. คำลงท้ายที่มีความหมายร่วมแสดงการ-

สิ้นสุดความ (Finality) จากการศึกษาพบว่าคำลงท้ายกลุ่มนี้เป็นคำลงท้ายที่แสดงความหมายเชิงเจตคติ อารมณ์ที่ท่า และความรู้สึกนึกคิด ในแง่ของการชี้แจงยืนยัน การบอกกล่าว การบอกให้ทำ การถามเพื่อขอคำยืนยัน การประชดประชันแสดงการเยาะเย้ย คำลงท้ายที่กล่าวนี้ เป็นคำลงท้ายกลุ่มเสียงตก ซึ่งศึกษาไว้แล้วในบทที่ 3 ปรากฏในคำลงท้ายภาษาละของทั้งในระบบปฐมภูมิ และทุคิยภูมิ ดังนี้คือ

(ก) คำลงท้ายเสียงสูงตก เป็นคำลงท้ายในระบบปฐมภูมิ ปรากฏในรูปประโยคทั้ง 4 ชนิด ซึ่งแสดงวัจนกรรมต่างๆ กัน ดังนี้คือ

ประโยคบอกเล่า คำลงท้ายที่ปรากฏในรูปประโยคบอกเล่า เช่น คำลงท้าย maŋ^{hf.0} wəj^{hf.0} wəj^{hf:0} เป็นต้น

ประโยคปฏิเสธ คำลงท้ายที่ปรากฏในรูปประโยคปฏิเสธ เช่น คำลงท้าย ŋiə^{hf.?} wəj^{hf.0} wəj^{hf:0} เป็นต้น

ทั้งประโยคบอกเล่า และปฏิเสธ แสดงวัจนกรรมตรงในการบอกให้ทราบหรือบอกกล่าว ชี้แจงยืนยัน ดังตัวอย่าง

hai³ pai⁴ le:w⁵ maŋ^{hf.0}..... le:2 khəp³ khai³ khəp³ kha:4
ให้ ไป แล้ว [หมั่ง] แล คลับ คล้าย คลับ คลา

lɛ:a¹ kə:n⁴ ŋim^{f.?}
เหลือ เกิน [หนี้อ]

mɛŋ⁴ tham³ ŋiə^{hf.?} (tɕ a⁴ hai³ khai³ khau¹ nap⁵ thɛ:1)
มึง ทำ [เงี้ยอ] (จะ ให้ ใคร เขา นับ ถือ)

ประโยคคำถาม คำลงท้ายที่ปรากฏในรูปประโยคคำถาม เช่น คำลงท้าย pa^{w^{hf.0}} la^{hf:?} เป็นต้น แสดงวัจนกรรมตรงในการถามให้ตอบ ชนิดคำถามตรวจสอบข้อเท็จจริง แสดงเจตนาต้องการยืนยันข้อเท็จจริง

นอกจากนั้นยังมีประโยคคำถามที่เป็นวัจนกรรมอ้อมแสดงการขอคำยืนยัน การเยาะเย้ย ทำทนายประชดประชันเพื่อเยาะเย้ย เช่น lahʔ? niʔ? เป็นต้น ดังตัวอย่าง

kw³ nu:¹ ke:ŋ³ khau¹ paʔhf.0

ก็ หนู แกล้ง เขา [เป่า]

kha:j¹ dai³ tham⁴ mai⁴ mai³ kha:j¹ lahʔ?

ขาย ได้ ทำ ไหม ไหม ขาย [หลำย]

ประโยคคำสั่ง คำลงท้ายที่ปรากฏใน รูปประโยคคำสั่งนี้เป็นวัจนกรรมตรงในการบอกให้ทำ เช่น คำลงท้าย hehf.ʔ wəjhf.0 wəjhf.0 เป็นต้น ดังตัวอย่าง

naŋ³ loŋ⁴ hehf.ʔ

นั่ง ลง [เฮ้อ]

ja:² pu:t³ ma:k³ wəjhf.0

อย่า พูด มาก [เว้ย]

(ข) คำลงท้ายเสียงกลางตก เป็นคำลงท้าย ในระบบปรัมภูมิแสดงความหมายเช่นเดียวกับคำลงท้ายเสียงสูงตก แต่ลักษณะเสียงกลางตก แสดงการยืนยันด้วยความเชื่อมั่นกว่า หนักแน่นกว่า ลักษณะเสียงสูงตกปรากฏในรูป ประโยคทั้ง 4 ชนิด เป็นวัจนกรรมต่าง ๆ กัน ดังนี้คือ

ประโยคบอกเล่า เช่น คำลงท้าย
niaʔmf.ʔ ŋaʔmf.ʔ siʔmf.ʔ เป็นต้น

ประโยคปฏิเสธ เช่น คำลงท้าย
niʔmf.ʔ ŋaʔmf.0 hɨʔmf.ʔ เป็นต้น

ทั้งประโยคบอกเล่า และปฏิเสธ เป็นวัจนกรรมตรงแสดงการบอกให้ทราบหรือบอกกล่าว ที่แจ่มยิบยิบ และเมื่อเป็นวัจนกรรมอ้อมแสดงการประชดประชันเยาะเย้ย เช่น คำลงท้าย *nia^mf.?* เป็นต้น ดังตัวอย่าง

ba:n² mot⁴ nia^mf.? (*kep² mai³ than⁴ lajmmr:o nia^mf.?*)
 บาน(มาก) ทมด [เหนียะฮ์] (เก็บ ไม่ ทัน [^เหลย] [เหนียะฮ์])
 (วัจนกรรมตรงบอกการชี้แจงบียัน ถ้าเป็นวัจนกรรมอ้อมบอกการประชดประชันเยาะเย้ย)

mai³ dai³ tcha:n⁴ ni^mf.?.... (*tcha⁴ pai⁴ ka⁴ khau¹ dai³ gai³*)
 ไม่ ได้ เริญ [หนิ๋] (จะ ไป กะ เขา ได้ ัง)

ประโยคคำถาม เช่น คำลงท้าย

tcha^mf.? *la^mf.?* *pa^mf.?* เป็นต้น เป็นวัจนกรรมตรงในการถามให้ตอบ ชนิดคำถามตรวจสอบข้อเท็จจริง แสดงเจตนาต้องการขอคำยืนยันข้อเท็จจริงและเมื่อเป็นวัจนกรรมอ้อมจะแสดงเจตนาตำหนิ ประชด เป็นต้น ดังตัวอย่าง

kw³ tha:⁴ wa⁴ tha:⁴ hen¹ tcha^mf.?

ก็ เธอ ว่า เธอ เห็น [ละฮ์]

ma:⁴ fa:k⁴ wai³ tan³ te:⁴ m⁺:a³ lai⁴ la^mf.?

มา ผาก ไว้ ตั้ง แต่ เมื่อ ไร [หละฮ์]

(เป็นวัจนกรรมอ้อมแสดงการตำหนิ แสดงความตั้งใจจะชี้แจงบียันให้ผู้ฟังยอมรับตาม)

ประโยคคำสั่ง เช่น คำลงท้าย *si^mf.?*

hi^mf.? เป็นต้น เป็นวัจนกรรมตรงในการบอกให้ทำ ดังตัวอย่าง

naŋ³ loŋ⁴ si^mf.?

นั่ง ลง [สิฮ์]

(ค) คำลงท้ายเสียงกลาง-กลาง-ตก เป็นคำลงท้ายในระบบทศนิยม แสดงความหมายเช่นเดียวกับคำลงท้ายเสียงกลาง-ตกในระบบปฐมภูมิ แต่ลักษณะการคงระดับก่อนตกลงตอนท้าย พิสัยเสียงแคบ แสดงความรู้สึกของผู้พูดว่า เบื่อหน่าย หรือพูดซ้ำๆสิ่งที่รู้ๆกันอยู่ ระหว่างผู้พูดและผู้ฟัง ได้แก่คำลงท้าย nia³mmf:? เพียงคำเดียว ปรากฏในรูปประโยคบอกเล่า ปฏิเสธ แสดงวัจนกรรมตรงในการบอกให้ทราบ และปรากฏในรูปประโยคคำสั่ง แสดงวัจนกรรมตรงในการบอกให้ทำ และวัจนกรรมอ้อมในการประชดประชันล้อเล่นแสดงการเยาะเย้ย ดังตัวอย่าง

ju:² si:k³ nia³mmf:?... (mai³ tɔ:ŋ³ kha:m³ pai⁴ nai¹ ləj³mmr:0)
อยู่ ซึก [[^]เหนี่ยย] (ไม่ ต้อง ชำม ไป ไหน [[^]เหลย])

man⁴ mai³ dai³ tham⁴ pa² lai¹ sia¹ ha:j¹ nia³mmf:?
มัน ไม่ ได้ ทำ อะไร เสีย หาย [[^]เหนี่ยย]

(wa³ man⁴ mai³ dai³ lok^m?)

(ว่า มัน ไม่ ได้ [-ล้อย])

dən⁴ tɔŋ⁴ pai⁴ nia³mmf:?... (mai³ tɔ:ŋ³ han¹ ma:⁴ ləj³mmr:0 nam[?])
เดิน ตรง ไป [[^]เหนี่ยย] (ไม่ ต้อง หัน มา [[^]เหลย] [-นะย])

(การวิเคราะห์ความหมายและความสัมพันธ์ระหว่างความหมายแสดงการสิ้นสุดความกับลักษณะเสียงตกโดยละเอียด แสดงไว้ในภาคผนวก ค. หน้า 121)

จะเห็นว่า คำลงท้ายที่แสดงการสิ้นสุดความนั้น สามารถปรากฏในรูปประโยคทั้ง 4 ชนิด คือ บอกเล่า ปฏิเสธ คำถาม และคำสั่ง และแสดงวัจนกรรมตรงบอกให้ทราบ ถามให้ตอบ บอกให้ทำ และวัจนกรรมอ้อม แสดงการประชดประชันล้อเล่น การชี้แนะ เป็นต้น แต่เป็นที่น่าสังเกตว่าลักษณะของประโยคคำถาม ที่แสดงวัจนกรรมตรงในการถามให้ตอบ ในกลุ่มความหมายร่วมแสดงการสิ้นสุดความนี้ ไม่ใช่ลักษณะคำถามที่ต้องการคำตอบอย่างแท้จริง แต่เป็นคำถามตรวจสอบข้อเท็จจริงทั้งสิ้น แสดงว่าผู้พูดมีข้อเท็จจริงอยู่

บ้างแล้วในใจ ต้องการข้อยุติ หรือ ชี้แจงยืนยันให้กับความคิดของคน ไม่เช่นนั้นแล้วจะเป็นรูปประโยคคำถามที่แสดงวิจนกรรมอื่นๆ เช่น ประชดประชันเยาะเย้ย เป็นต้น ทั้งนี้รูปประโยคคำถามที่แสดงการสิ้นสุดความจะไม่ใช่ประโยคคำถามแท้ที่ต้องการคำตอบอย่างแท้จริง

นอกจากนั้นแล้ว คำลงท้าย แสดงความหมายสิ้นสุดความนี้ พบว่าเป็นคำลงท้ายกลุ่มเสียงตก (เสียงสูงตก เสียงกลางตก เสียงกลาง-กลาง-ตก) ทั้งสิ้น

ข. คำลงท้ายที่มีความหมายไม่จบความ (Non-Finality) แสดงความหมายเชิงเจตคติ อารมณ์ และความรู้สึกนึกคิดในแง่การถาม การแสดงความประหลาดใจ การแสดงความรู้สึกไม่เชื่อ ไม่เห็นด้วย การขอความเห็นพ้อง การขอร้องคะยั้นคะยอ การเรียกความสนใจ การแสดงความกังวลใจ เป็นต้น ความหมายดังกล่าวนี้พบในคำลงท้ายกลุ่มเสียงสูงระดับในระบบปฐมภูมิ

เนื่องจากคำลงท้ายกลุ่มนี้ พบในกลุ่มเสียงสูงระดับเพียงเสียงเดียว จึงจะกล่าวถึงโดยไม่มีการแยกลักษณะเสียง เพียงแต่แยกอธิบายตามลักษณะของรูปประโยคที่คำลงท้ายกลุ่มนี้ปรากฏอยู่ มีจำนวนทั้งสิ้น 4 ชนิด ดังนี้คือ

รูปประโยคบอกเล่า เช่น คำลงท้าย ma^h.o⁰ tha^h.? he^h.? wa^h.? เป็นคำลงท้ายที่แสดงวิจนกรรมตรงในการบอกให้ทราบ แสดงการเรียกความสนใจ แสดงความประหลาดใจ การขอความเห็นพ้อง การคะยั้นคะยอ และเมื่อเป็นวิจนกรรมอ้อมแสดงการถามเพื่อขอความเห็นพ้อง หรือการประชดประชันบอกความไม่เชื่อ ไม่พอใจ เช่น ko^h.o ko^h.? ko^h.o ne^h.? เป็นต้น ดังตัวอย่าง

pho:⁴ pai⁴ thɨŋ¹ tha:^ŋ⁴ je:k⁴ ma^h.o⁰.....(so:^ŋ¹ the:w¹ man⁴
พอ ไป ถึง ทาง แยก [มะ] (สอง แถว มัน
hak² ma:⁴ tɕhon⁴ [əjmmr:o)
หัก มา ชน [^เหลย])

(ma^h.o⁰ ในรูปประโยคบอกเล่าเป็นวิจนกรรมตรงแสดงการเรียกความสนใจ)

le:n³ phai³ man⁴ sa⁴ nuk² di:³ neh.[?]

เล่น ไฟ มัน ๓ - นุก ตี [เนอะอ]

(neh.[?] ในรูปประโยคบอกเล่าเป็นวัจนกรรมอ้อมแสดงการประชดประชันบอกความไม่พอใจ ไม่เห็นด้วย)

รูปประโยคปฏิเสธ เช่น คำลงท้าย hi:h.[?]

ne:h.[?] แสดงวัจนกรรมตรงในการบอกให้ทราบนอกจากนี้ยังมีคำลงท้ายในรูปประโยคปฏิเสธที่แสดงวัจนกรรมอ้อมในการประชดประชันบอกความไม่เชื่อ ไม่พอใจ เช่น ne:h.[?] ne:h.[?] no:h.[?] la:h.[?] เป็นต้น ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ko:³ man⁴ mai³ tɕho:p³ hih.[?]

ก็ มัน ไม่ ชอบ [ฮือ]

(hih.[?] ในรูปประโยคปฏิเสธ เป็นวัจนกรรมตรงแสดงการบอกให้ทราบ)

sɛ:³ se:ŋ¹ mai³ to:³ sai² neh.[?]

เสีย แสง ไม่ ต้อง ใส่ [เนอะอ]

(neh.[?] ในรูปประโยคปฏิเสธ เป็นวัจนกรรมอ้อมแสดงการประชดประชัน ไม่พอใจ)

ประโยคคำถาม ได้แก่คำลงท้าย ma:h.⁰

ma:h.⁰ iɛ:h.⁰ เป็นต้น แสดงวัจนกรรมตรงในการถามให้ตอบเพื่อให้ได้ข้อเท็จจริง และเมื่อเป็นวัจนกรรมอ้อม ได้แก่ iɛ:h.[?] แสดงการประชดประชันบอกการไม่เชื่อ ไม่เห็นด้วย ไม่พอใจ ดังตัวอย่าง

lak⁵ sa⁴ na² ni:⁵ man⁴ to:³ len³ khau³ ka⁴ mai³ khau³ mah.⁰

ลัก - ช - ณะ นี้ มัน ต้อง เล่น เข้า กะ ไม่ เข้า [มะ]

(mah.⁰ ในรูปประโยคคำถาม เป็นวัจนกรรมตรงแสดงการถามให้ตอบเพื่อให้ได้ข้อเท็จจริง)

ʔɔʔ³...sɿ:³ kin⁴ ʔe:ŋ⁴ pen⁴ du:əj³ ɿh.ʔ

อ้อ ชื่อ กิน เอง เป็น ด้วย [ลือ]

(ɿh.ʔ ในรูปประโยคคำถาม เป็นวัจนกรรมอ้อมแสดงการประชดประชันแสดงความไม่พอใจ)

ประโยคคำสั่ง ได้แก่ ɿuh.ʔ sih.ʔ neh:0

เป็นวัจนกรรมตรงแสดงการบอกให้ทำ ในแง่ของการคะยั้นคะยอ เมื่อเป็นวัจนกรรมอ้อม เช่น neh:0 แสดงการประชดประชัน บอกความไม่เห็นด้วย หรือแสดงการเตือนด้วยความกังวล เป็นต้น ดังตัวอย่าง

phɔ:³phu:t³ nɔ:j² ɿuh.ʔ

พ่อ พุด หนอย [ลือ]

(ɿuh.ʔ ในรูปประโยคคำสั่ง เป็นวัจนกรรมตรงในการบอกให้ทำโดยการคะยั้นคะยอ)

du:⁴ hai³ di:⁴ di:⁴ neh:0 phet⁵ nan³ nehmf.ʔ

ดู ให้ ตี ตี [น้ำ] เพชร นั้น [หนะอ]

(neh:0 ในรูปประโยคคำสั่ง เป็นวัจนกรรมอ้อมแสดงการประชดประชัน ไม่เห็นด้วย)

(ดูการวิเคราะห์ความหมายร่วมแสดงการไม่จบความกับลักษณะเสียงสูง ในภาคผนวก ค. หน้า 130.)

จะเห็นว่าคำลงท้ายแสดงความหมายร่วมแสดงการไม่จบความนั้น ส่วนใหญ่เป็นคำลงท้ายแสดงการถามให้ตอบ และเป็นที่น่าสังเกตว่าในการแสดงวัจนกรรมตรงบอกให้ทราบ จะเป็นลักษณะการบอกให้ทราบที่แสดงความรู้สึกประหลาดใจ ขอบอกความเห็นพ้องหรือเป็นการเกริ่นนำเรียกความสนใจ ส่วนการบอกให้ทำเป็นการคะยั้นคะยอ ส่วนการใช้เป็นวัจนกรรมอ้อมนั้นปรากฏในรูปประโยคทั้ง 4 ชนิด แสดงการประชดประชันบอกความไม่เชื่อ ไม่เห็นด้วย ไม่พอใจ หรือในประโยคคำสั่งแสดงการเตือนด้วยความกังวลใจ หรือแสดงการแนะนำโดยทิ้งท้ายให้ผู้ฟังตัดสินใจเอง ซึ่งเป็นลักษณะของการแสดงการไม่จบความทั้งสิ้น และนอกจากนั้นแล้วคำลงท้ายดังกล่าวยังมีลักษณะเสียงสูงระดับทุกคำด้วย

ข. คำลงท้ายที่มีความหมายร่วมแสดงการสื่อความขัดแย้ง (Contradiction) แสดงความหมายเชิงเจตคติอารมณ์และความรู้สึกนึกคิดในแง่ของการแสดงความเสียคาย การตัดพ้อแสดงความขัดแย้ง การประชดประชันแสดงความขัดแย้งคำลงท้ายเหล่านี้มีลักษณะทางเสียงทั้งในระบบปฐมภูมิ และทุติยภูมิ ดังนี้

(ก) คำลงท้ายกลุ่มเสียงสูงขึ้น เป็นคำลงท้ายในระบบปฐมภูมิ แสดงความหมายสื่อความขัดแย้ง คำลงท้ายกลุ่มนี้มีเพียง 2 คำ ได้แก่ duhr.ʔ hajhr:0 ปรากฏในรูปประโยคบอกเล่า ปฏิเสธ หรือคำสั่ง แต่ไม่พบในรูปประโยคคำถาม แสดงวัจนกรรมตรงในการบอกให้ทราบ และบอกให้ทำ และแสดงวัจนกรรมอ้อมในการตัดพ้อต่อว่าแสดงความรู้สึกขัดแย้ง เป็นต้น ดังตัวอย่าง

lɛ:m⁴ tham⁴ bun⁴ kaʔ⁴ khaw² dai⁴ duhr.ʔ

ลืม ทำ บุญ กับ เขา เสียได้ [คู่ข]

(duhr.ʔ ในประโยคบอกเล่า แสดงวัจนกรรมตรงในการบอกให้ทราบแสดงความเสียคาย)

aw³ lə:j⁴ mai² tɕhuaj⁴ hajhr:0

อ้าว เลย ไม่ ช่วย [หาย]

(hajhr:0 ในประโยคปฏิเสธ แสดงวัจนกรรมอ้อมในการตัดพ้อต่อว่าแสดงความรู้สึกขัดแย้ง)

(ข) คำลงท้ายกลุ่มเสียงกลาง-กลาง-ขึ้น เป็นคำลงท้ายในระบบทุติยภูมิ แสดงความหมายเช่นเดียวกับข้อ ก. แต่มีความหมายเพิ่มเติมในแง่ของการแสดงความรู้สึกรำคาญ การคาดหวัง เป็นต้น คำลงท้ายกลุ่มนี้มี 2 คำ ได้แก่ ɔjmmr:0 niammr:ʔ ปรากฏในรูปประโยคบอกเล่า ปฏิเสธ หรือคำสั่งแต่ไม่พบในรูปประโยคคำถาม แสดงวัจนกรรมตรงในการบอกให้ทราบ และบอกให้ทำ แสดงวัจนกรรมอ้อมในการประชดประชันแสดงความรู้สึกขัดแย้ง หรือตัดพ้อต่อว่าแสดงความรู้สึกขัดแย้ง เป็นต้น ดังตัวอย่าง

ต้นฉบับ หน้าขาดหาย

man² phe:ŋ² hihrf.ʔ.....(sɨ:a⁵ ma:⁴ tham⁴ mai⁴)

มัน แพง [^เฮียะอ์] (ซื้อ มา ทำ ไม)

(hihrf.ʔ ในประโยคบอกเล่า แสดงวัจนกรรมตรงบอกให้ทราบแสดงความรู้สึกขัดแย้ง)

ko³ wa:³ kha:j¹ ko³ kha:j¹ pai⁴ sihrf.ʔ

ก็ ว่า ขาย ก็ ขาย ไป [^เฮียะอ์]

(sihrf.ʔ ในรูปประโยคคำสั่งแสดงวัจนกรรมอ้อมทำทนายประชดประชัน บอกความขัดแย้งในใจ)

(ดูการวิเคราะห์ความหมายร่วมแสดงการสื่อความขัดแย้งกับสัญลักษณ์ในภาคผนวก ค. หน้า 138)

จะเห็นว่าคำลงท้ายแสดงความหมายร่วมสื่อความขัดแย้งนั้น สามารถปรากฏในรูปประโยคทั้ง 4 ชนิดคือประโยคบอกเล่า ปฏิเสธ คำถาม คำสั่ง และแสดงวัจนกรรมตรงในการบอกให้ทราบถามให้ตอบ บอกให้ทำ แสดงวัจนกรรมอ้อม ในการประชดประชันแสดงความขัดแย้ง แต่ที่น่าสังเกตคือทุกวัจนกรรมแสดงความหมายเชิงเจตคติและอารมณ์ในแง่ของการแสดงความขัดแย้ง และความหมายดังกล่าวปรากฏในคำลงท้ายกลุ่มเสียงขึ้น (เสียงสูงขึ้น และเสียงกลาง-กลาง-ขึ้น) และกลุ่มเสียงผสม (เสียงสูง-ขึ้น-ตก และเสียงกลาง-ขึ้น-ตก)

ง. คำลงท้ายที่มีความหมายร่วมแสดงการคาดการณ์ล่วงหน้า (Predictability) แสดงความหมายเชิงเจตคติ อารมณ์ และความรู้สึกนึกคิดในแง่ของการคาดการณ์ การพูดถึงสิ่งที่รู้ๆกันอยู่ การรู้เท่าทันความคิด และการเตือนคำลงท้ายที่แสดงความหมายดังกล่าวนี้ ได้แก่ คำลงท้ายเสียงกลางระดับ ในระบบปฐมภูมิ

เนื่องจากคำลงท้ายกลุ่มนี้มีเพียงกลุ่มเสียงเดียวคือเสียงกลางระดับ จึงจะกล่าวถึงโดยไม่มีการแยกลักษณะเสียง เพียงแต่แยกอธิบายตามลักษณะรูปประโยคที่คำลงท้ายกลุ่มนี้ปรากฏอยู่ รูปประโยคดังกล่าวมีจำนวนทั้งสิ้น 3 ชนิด ดังนี้ คือ

ประโยคบอกเล่า เช่นคำลงท้าย nam.0

ŋɛm:ʔ ɔɔm:ʔ เป็นต้น แสดงวัจนกรรมตรงในการบอกให้ทราบ แสดงการคาดคะเน การเตือน การรู้เท่าทันความคิด และการกล่าวถึงสิ่งที่รู้ๆกันอยู่ ดังตัวอย่าง

man⁴ mai³ ne³ mu:an¹ kan⁴ nam.0

มัน ไม่ แน่ เหมือน กัน [-นะ]

(nam.0 ในประโยคบอกเล่า แสดงวัจนกรรมตรงในการบอกให้ทราบ แสดงการคาดคะเนล่วงหน้า)

man⁴ tham⁴ uat⁴ keŋ⁵ pai⁴ ŋan³ ŋɛm:ʔ

มัน ทำ อวด เก่ง ไป อย่างนั้น [-แง้อ]

(ŋɛm:ʔ ในประโยคบอกเล่า แสดงวัจนกรรมตรงในการบอกให้ทราบ แสดงการรู้เท่าทันความคิด)

ประโยคปฏิเสธ เช่นคำลงท้าย ʔam:ʔ

ʔam:ʔ ɔɔm:ʔ hakm:ʔ เป็นต้น แสดงวัจนกรรมตรงในการบอกให้ทราบ แสดงการคาดการณ การรู้เท่าทันความคิด และการกล่าวถึงสิ่งที่รู้ๆกันอยู่ ดังตัวอย่าง

man⁴ khon⁴ mai³ dai³ taŋ³ tɕai⁴ ʔam:ʔ

มัน คง ไม่ ได้ ตั้ง ใจ [-อะอ็]

(ʔam:ʔ ในประโยคปฏิเสธ แสดงการคาดการณล่วงหน้า)

ประโยคคำถาม ได้แก่คำลงท้าย ʔam:ʔ

ɔɔm.0 เป็นต้น แสดงวัจนกรรมตรงในการถามให้ตอบเพื่อตรวจสอบข้อเท็จจริง แสดงการคาดการณ และคำลงท้าย ɔɔm:ʔ แสดงวัจนกรรมอ้อมในการตำหนิในสิ่งที่คาดการณไว้แล้ว ดังตัวอย่าง

kw³ thə:⁴ wə:³ thə:⁴ du:⁴ mə:⁴ lɛ:w⁵ mai³ tʰhəi³ ʔəm.ʔ

ก็ เธอ ว่า เธอ ดู มา แล้ว ไม่ ใช่ [-เออะอ์]

(ʔəm.ʔ ในประโยคคำถาม แสดงวัจนกรรมตรงในการถามให้ตอบเพื่อตรวจสอบสิ่งที่ตน
คาดการณไว้)

jaŋ⁴ mai³ dai³ huŋ¹ khaw⁵ ʔi:k⁴ ɿəm.ʔ

ยัง ไม่ ได้ หุง ข้าว อีก [-เลอะอ์]

(ɿəm.ʔ ในประโยคคำถาม แสดงวัจนกรรมอ้อมในการคำหถึงสิ่งที่ตนคาดการณไว้แล้ว)

(การวิเคราะห์ความหมายร่วมแสดงการคาดการณล่วงหน้า กับลักษณะ
เสียงกลางระดับ ในภาคผนวก ค. หน้า 142 |)

เป็นที่น่าสังเกตว่าคำลงท้ายที่แสดงการคาดการณล่วงหน้านี้ปรากฏในรูป
ประโยคบอกเล่า ปฏิเสธ และคำถาม (แต่ไม่ปรากฏในรูปประโยคคำสั่ง) แสดง
วัจนกรรมตรงในการบอกให้ทราบ และถามให้ตอบเพื่อตรวจสอบข้อเท็จจริงที่คาดการณไว้
ส่วนการใช้เป็นวัจนกรรมอ้อมนั้น มีเพียงรูปประโยคคำถามเท่านั้นที่ใช้เป็นวัจนกรรมอ้อม
แสดงการคำหถึงสิ่งที่คาดการณไว้แล้ว ที่น่าสนใจคือ การถามให้ตอบในลักษณะความ
หมายร่วมแสดงการคาดการณนี้เป็นการถามชนิดตรวจสอบข้อเท็จจริง ไม่ใช้การถามเพื่อให้
ได้ข้อเท็จจริงเพิ่มเติม ทั้งนี้เพราะความหมายในการแสดงการคาดการณล่วงหน้า แสดงว่า
ผู้พูดต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับที่พูดในสถานการณ์ขณะนั้นแล้ว และในแง่ของความ
สัมพันธ์ระหว่างความหมายกับลักษณะเสียงสูง-ต่ำนั้น ความหมายร่วมแสดงการคาดการณ
ล่วงหน้า ปรากฏในคำลงท้ายเสียงกลางระดับ

4.3.3.2 ความสัมพันธ์ระหว่างความหมายกับลักษณะความ

สั้น-ยาวของพยางค์ ความสั้น-ยาวของพยางค์ในคำลงท้ายภาษาระยะของ มี 2 ลักษณะ

ก. ลักษณะพยางค์เสียงสั้น เช่น ในคำลงท้าย duhr.ʔ noh.o niɑmrɔʔ lokm.ʔ hɑkm.ʔ ʔɑmf.ʔ เป็นต้น

ข. ลักษณะพยางค์เสียงไม่สั้น ซึ่งในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เรียกว่า พยางค์เสียงยาว แบ่งเป็น 2 กลุ่มย่อยดังนี้

- ลักษณะพยางค์เสียงยาว¹ เช่น ในคำลงท้าย nah.o ɲɑmf.o lokm:ʔ hɑkm:ʔ เป็นต้น

- ลักษณะพยางค์เสียงยาวพิเศษ² ซึ่งพบเฉพาะในระบบทศนิยม เช่น ในคำลงท้าย niɑmmɔʔ niɑmmr:ʔ lojmmr.o เป็นต้น

ก่อนการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความหมายกับลักษณะความสั้น-ยาวของพยางค์ ผู้วิจัยขอเสนอข้อสังเกตเกี่ยวกับระบบความสั้น-ยาวของพยางค์ในคำลงท้ายภาษาระยะของ ดังนี้คือ

1. คำลงท้ายในภาษาระยะของส่วนใหญ่มีลักษณะพยางค์เสียงสั้น และคำลงท้ายลักษณะเสียงสั้นมักปรากฏร่วมกับลักษณะการปิดเส้นเสียงตอนท้ายพยางค์

2. ลักษณะพยางค์เสียงไม่สั้น (พยางค์เสียงยาว) ในคำลงท้ายภาษาระยะของมักปรากฏร่วมกับลักษณะการเปิดเส้นเสียงตอนท้ายพยางค์

¹ เสียงยาวในคำลงท้ายต่างจากเสียงยาวในคำปกติในถ้อยความ กล่าวคือ ในคำลงท้ายนั้นเสียงยาวจะสั้นกว่าเสียงยาวในคำปกติ เช่น "จะว่าไปเขาหวังดี [-ฮากอ]" คำว่า [-ฮากอ] เสียงสั้นกว่าคำว่า 'hak²' ในประโยค "ถ้าหากว่าเอ็งแพ้ [หละอ]" เป็นต้น

² เสียงยาวพิเศษในคำลงท้ายออกเสียงยาวเท่าพยางค์เสียงยาวในถ้อยคำปกติ

3. ลักษณะการปรากฏร่วมกัน ระหว่างความสั้น-ยาวของพยางค์กับการปิด-เปิดเส้นเสียงตอนท้ายพยางค์นี้ หากมีการปรากฏร่วมกันที่ต่างไปจากข้อสรุปในข้อ 1 และข้อ 2 กล่าวคือ ลักษณะเสียงสั้นปรากฏร่วมกับลักษณะการเปิดเส้นเสียงตอนท้ายพยางค์ และลักษณะเสียงไม่สั้น (พยางค์เสียงยาว) ปรากฏร่วมกับลักษณะการปิดเส้นเสียงตอนท้ายพยางค์ จะแสดงความหมายเฉพาะที่เด่นชัด ซึ่งจะได้กล่าวถึงต่อไป

ผู้วิจัยจะกล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างความหมายกับลักษณะความสั้น-ยาวของพยางค์ ตามลำดับดังนี้คือ ความหมายกับลักษณะพยางค์เสียงสั้น และ ความหมายกับลักษณะพยางค์เสียงยาว

ก. ความหมายกับลักษณะพยางค์เสียงสั้น ดังได้กล่าวแล้วว่า คำลงท้ายในภาษาระของโดยทั่วไป จะมีลักษณะพยางค์เสียงสั้น ดังนั้นความหมายของคำลงท้ายลักษณะนี้ จะขึ้นอยู่กับลักษณะเสียงสูง-ต่ำเป็นสำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในกรณีที่ลักษณะพยางค์เสียงสั้นปรากฏร่วมกับการลงท้ายด้วยการปิดเส้นเสียง แต่ถ้ามาร่วมกันดังกล่าวเกิดความขัดแย้งคือ ลักษณะพยางค์เสียงสั้นปรากฏร่วมกับการลงท้ายด้วยการเปิดเส้นเสียง จะมีความหมายเด่นชัดที่อธิบายได้ ดังจะได้กล่าวถึงต่อไป ดังนั้นการศึกษาความหมายของคำลงท้าย จากลักษณะพยางค์เสียงสั้น จึงเป็นการศึกษาความหมายของคำลงท้ายจากลักษณะเสียงสูง-ต่ำ ตามที่วิเคราะห์ไว้แล้วในข้อ 4.3.3.1

ข. ความหมายกับลักษณะพยางค์เสียงยาว จากการศึกษาเปรียบเทียบคำลงท้ายที่มีลักษณะทางเสียงคล้ายกัน ต่างกันที่ความสั้น-ยาวของพยางค์ ทำให้สรุปได้ว่า คำลงท้ายที่มีลักษณะพยางค์เสียงไม่สั้น (พยางค์เสียงยาว และพยางค์เสียงยาวพิเศษ) แสดงความหมายในการเน้น

(ดูตารางเปรียบเทียบความต่างทางความหมายระหว่างพยางค์เสียงสั้นและพยางค์เสียงยาว ในภาคผนวก ค. หน้า 148)

4.3.3.3 ความหมายกับลักษณะการลงท้ายด้วยการปิด-เปิด
เส้นเสียงตอนท้ายพยางค์ ลักษณะการปิดเส้นเสียงมักปรากฏร่วมกับลักษณะพยางค์เสียงสั้น
 และลักษณะการเปิดเส้นเสียงมักปรากฏร่วมกับลักษณะพยางค์เสียงยาว ทั้งนี้ลักษณะการ
 ปิด-เปิดเส้นเสียงมีความหมายเฉพาะที่สามารถอธิบายได้ดังนี้

ก. การเปิดเส้นเสียงตอนท้ายพยางค์ แสดง
 ลักษณะการวางตัวเป็นกลาง ไม่แสดงความคิดเห็น

ข. การปิดเส้นเสียงตอนท้ายพยางค์ แสดง
 ความรู้สึกขัดแย้งในใจผู้พูด โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อลักษณะการปิดเส้นเสียงนี้ปรากฏร่วมกับ
 ลักษณะเสียงผสม (เสียงสูง-ขึ้น-ตก และเสียงกลาง-ขึ้น-ตก) จะแสดงความรู้สึกขัดแย้ง
 อย่างรุนแรง ทั้งนี้เพราะลักษณะเสียงผสมดังกล่าวแสดงความร่วมมือในการสื่อความ
 ขัดแย้งอยู่แล้ว

ดังนั้น อาจแสดงความหมายของคำลงท้ายที่มีการปิด-เปิดเส้นเสียงตอนท้าย
 พยางค์ด้วยอรรถลักษณะ ดังนี้

การลงท้ายด้วยการปิดเส้นเสียง [+ขัดแย้ง]

การลงท้ายด้วยการเปิดเส้นเสียง [-ขัดแย้ง]

(ดูตารางเปรียบเทียบความต่างทางความหมายของการปิดเส้นเสียง กับการ
 เปิดเส้นเสียงตอนท้ายพยางค์ในภาคผนวก ค. หน้า 152)

ข้อสรุป จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความหมายกับสัญลักษณ์ทั้งหมด อาจสรุปได้ว่า

1. การปรากฏร่วมกันของสัญลักษณ์ทั้ง 3 ประการ ในโครงสร้างพยัญชนะและสระนั้น ผู้วิจัยพบว่า ลักษณะเสียงสูง-ต่ำของพยางค์ จะเป็นลักษณะสำคัญที่สุดในการแสดงความหมาย ส่วนลักษณะความสั้น-ยาว และการปิด-เปิดเส้นเสียงตอนท้ายพยางค์ เป็นลักษณะรองแสดงความหมายเพิ่มเติมจากลักษณะเสียงสูง-ต่ำของพยางค์

2. ในเรื่องลักษณะความสั้น-ยาวของพยางค์นั้น คำลงท้ายภาษาระยะของส่วนใหญ่เป็นพยางค์เสียงสั้น คำลงท้ายพยางค์เสียงยาวมีเพียงไม่กี่คำ โดยเฉพาะอย่างยิ่งคำลงท้ายเสียงยาวพิเศษนั้นมีจำนวนน้อยมาก และแสดงความหมายเพิ่มเติมจากความหมายปกติในแง่ของการเน้นย้ำ

ข้อสังเกต จากข้อสรุปดังกล่าวแล้วนี้ ทำให้ผู้วิจัยพบข้อสังเกตเรื่องการปรากฏร่วมกันระหว่างลักษณะความสั้น-ยาวกับการปิด-เปิดเส้นเสียงตอนท้ายพยางค์ ดังนี้ คือ

1. ลักษณะการปิดเส้นเสียงตอนท้ายพยางค์ มักปรากฏร่วมกับพยางค์เสียงสั้น และลักษณะการเปิดเส้นเสียงตอนท้ายพยางค์ มักปรากฏร่วมกับพยางค์เสียงยาว

2. เมื่อพยางค์เสียงยาวปรากฏร่วมกับการปิดเส้นเสียง (ซึ่งเป็นลักษณะที่ไม่ค่อยปรากฏในคำลงท้ายภาษาระยะของ) จะแสดงความหมายในแง่ของความรู้สึกซ่อนความขัดแย้งอยู่ในที่ เช่น

ju:2 si:k3 niammf:ʔ.....(mai3 tɔ:ŋ3 kha:m3 pai4 nai1 [ə]jmmr:0)
อยู่ ชิก [^เหนียว] (ไม่ ต้อง ข้าม ไป ไหน [^เหลย])

niammf:ʔ แสดงการชี้แจงของผู้พูด แต่ในน้ำเสียงและการใช้คำลงท้ายแสดงออกถึงความรู้สึกขัดแย้งอยู่ในใจ เนื่องจากเป็นสถานการณ์ที่ผู้พูดอธิบายแล้วหลายครั้ง แต่ผู้ฟังยังไม่เข้าใจ

3. เมื่อพยางค์เสียงสั้น ปรากฏร่วมกับการเปิดเส้นเสียง (ซึ่งเป็นลักษณะที่ไม่ค่อยปรากฏในคำลงท้ายภาษาละของ) จะแสดงความหมายในแง่ของการวางตัวเป็นกลาง ไม่แสดงความคิดเห็นใดๆ หรือไม่ได้แย้ง ยอมรับ เช่น

dai³ pai³ lɛ:w¹ mah.0

ได้ ไป แล้ว [มะ]

mah.0 แสดงการขอความเห็นพ้อง โดยเปิดโอกาสให้ผู้ฟังแสดงความคิดเห็น
เต็มที่